

GREITO MAISTO RESTORANŲ RINKINIŲ VAIKAMS ŽAISLŲ POVEIKIS JŲ SVEIKATAI IR APLINKAI

Austėja Jankauskaitė¹, dr. Inga Valentinienė²

Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakultetas, Menų akademija

Adresas: A. Mackevičiaus g. 60
E. puslapis: <https://www.kaunokolegija.lt/muf/>
E. paštas: austeja.jan259@go.kauko.lt
Telefono nr.: +370 60780873
Tyrimų kryptis (-ys): V 003 Dizainas P02

Tyrimo tikslas. Atrasti tinkamiausias ekologiškas konstrukcines medžiagas greito maisto restoranų rinkinių, skirtų vaikams, žaislų gamybai.

Reikšminiai žodžiai: alternatyva, mažinimas, plastikas, progresas, restoranai, tarša, vaikai, žaislai

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros ir statistinių duomenų analizė plastiko taršos ir kenksmingumo sveikatai temomis. Empirinio tyrimo metu analizuota situacija greito maisto restoranuose dalinant žaislus su maisto rinkiniais vaikams, rengtos rekomendacijos žaislų gamybai iš plastikui alternatyvių - saugių medžiagų.

Rezultatai ir / arba išvados. Atliekant tyrimą išsiaiškinta iš kokių medžiagų gaminami žaislai, dalinami su maisto rinkiniais vaikams greito maisto restoranuose. Išanalizuotas plastikinių žaislų, dalinamų su maisto rinkiniais greito maisto restoranuose, daromas žalos vaikų sveikatai bei taršos aplinkai mastas (1 pav.). Išsiaiškinta kokiomis alternatyvomis įmanoma mažinti taršą plastikui (2-3 pav.).

Nicolò Aurisano atliko tyrimus, kuriuose pranešama apie žaislų cheminę sudėtį, sugrupuojant plastikines medžiagas, taip siekiant surinkti šiose medžiagose esančių cheminių medžiagų masės dalis bei funkcijas. Atliktame tyrime buvo gauta dideli pavojaus koeficientai iki 387, o vėžio rizika, apskaičiuota iki 0,0005. Plastike esantys plastifikatoriai kelia didžiausią riziką – 31 iš 126 cheminių medžiagų yra identifikuojamos kaip CoC (angl. *Cyclic Olefin Copolymer*), lietuviškai tai būtų Ciklinis olefino kopolimeras, o pavojaus koeficientų suma > nuo vieno iki šešių. Taigi rezultatai parodė, kad plastikinių žaislų medžiagos gali kelti pavojų vaikų sveikatai. Todėl labai svarbu mažinti plastiko kiekį ne tik gamtos naudai, bet ir dėl vaikų sveikatos.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Tyrimo rezultatas – parengtos rekomendacijos žaislų, skirtų greito maisto restoranų rinkiniams, gamybai iš plastikui alternatyvių – saugių medžiagų – aktualus, kadangi su maistu dalinami žaislai yra vienas iš populiariausių maitinimo įstaigų marketingo įrankių.

Plastiko tarša plačiai paveikus mūsų Žemę bei vandenyną, todėl daugelis kompanijų bando tai pakeisti, imtis kitų alternatyvų. Visame pasaulyje kas minutę nuperkama apie milijoną plastikinių butelių, o per metus sunaudojama iki penkių trilijonų plastikinių maišelių. Iš viso pusė viso pagaminamo plastiko yra skirta vienkartiniam naudojimui. Bet didelės kompanijos dažnai atsisako naudoti vienkartinį plastiką, tame tarpe ir greito maisto restoranai, kurių žaislai nesuyra greitai, o galiausiai atsiranda šiukšliadėžėje ir ne tik išmesti žmonių, bet ir pačių restoranų, pasibaigus tos serijos sezonui. Taigi, pakeitę greito maisto restoranų plastikinius žaislus į popierinius, plastiko tarša gerokai sumažės, nes bus gaminama ir išmetama mažiau plastiko.

¹ Austėja Jankauskaitė, austeja.jan259@go.kauko.lt, Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakulteto Menų akademija, Dizaino (grafinio) studijų programos II kurso studentė. Menų sritis, Dizaino kryptis.

² Dr. Inga Valentinienė, inga.valentiniene@go.kauko.lt (vadovė). Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakulteto Menų akademija, docentė, Menų sritis, Dizaino kryptis.

1 pav. Gamtos tarša plastikiniais žaislais. Aut. Roberto Muñoz, 2021
 Šaltinis: www.gettyimages.com

2 pav. Alternatyvos plastiko gaminiams –
 popierinės žaislų figūrėlės. Aut. Tetsuya
 Watabe, 2021
 Šaltinis: Kamimodel website

3 pav. Alternatyvos plastiko gaminiams –
 popieriniai stalo žaidimai, 2021
 Šaltinis: www.mcdonalds.com